

Vankeuslain uudistamistyöryhmän 29. kokous

Ajankohta: ke 14.02.2024 klo 9.00-12.00

Paikka: Teams

Osallistujat: Juho Martikainen (pj.), Marko Aittomäki, Annika Finnberg, Johanna Hietapakka, Riitta Kari (aluksi), Marjatta Kaurala, Petri Laitinen, Heidi Lokasaari, Jarkko Nieminen, Jani Ratilainen, Anna-Liisa Sandvik (siht.), Minna Saukko, Paulina Tallroth, Heli Tamminen, Miia Tolvi, Tomi Tuovinen

1. Tutkintavankeuslain asiat

- Puheenjohtaja kävi lyhyesti läpi tutkintavankeuslain muutosehdotukset.

2. Vangin henkilökohtaisen matkapuhelimen käyttö

- Hyväksyttiin pykäläluonnokset seuraavin huomioin. Työryhmä kannatti luonnostellun 6 a §:n rajaamista koskemaan ainoastaan matkapuhelimia. Avolaitoksessa mahdollisista muista älylaitteista (tabletti ym.) tehtäisiin tarvittaessa omaisuuden hallussapitopäätös.
- Tuli esille, että Risen paikannuspuhelimista on mahdollista poistaa käytöstä ns. älytoiminnot (kamera ym.). Näitä puhelimia olisi ehkä mahdollista käyttää myös vankien puheluissa.
- Suljetuissa vankiloissa henkilökohtaisen matkapuhelimen voisi saada käyttöön kertaluonteisesti asian hoitamista varten, esimerkiksi pankkiasioissa sähköistä tunnistautumista varten. Keskusteltiin siitä, tulisiko lupapäätös tehdä aina, vaan ainoastaan tilanteissa, joissa käyttö evätään. Molempiin vaihtoehtoihin esitettiin hyviä ja tärkeitä perusteluita. Keskusteltiin myös siitä, että pankkiasioiden hoitamiseen voidaan tarvita matkapuhelimen sähköiseen tunnistautumisen ohella myös internetin ja tietokoneen käyttömahdollisuutta. Jos vanki käyttäisi tai yrittäisi käyttää omaa matkapuhelintaan muuhun kuin tarkoitettuun asiaan, voitaisiin käyttö evätä tai keskeyttää laissa säädetyn perustein. Myös voimankäyttö olisi mahdollista tilanteessa, jos perusteet täyttyvät.
- Avolaitoksissa oman älypuhelin käyttö keskitettäisiin ja rajattaisiin tiettyyn tilaan ja aikaan. Huomioidaan määräyksenantovaltuuden sisältöä koskevissa perusteluissa vielä se, että käyttöajat olisivat riittävän pitkät. Avolaitoksessa vangin olisi mahdollista käyttää myös Risen hankkimaa matkapuhelinta ilman älyominaisuuksia. Näin käyttöajat eivät lyhenisi nykyisestä.
- Täydennetään tietoja muiden Pohjoismaiden ja Saksan tilanteesta. Suomen lainsäädäntö on muita Pohjoismaita edellä, mutta muissa Pohjoismaissa on tiedostettu samat tarpeet älypuhelimen käyttöön. Myös esimerkiksi Saksan suurimmassa avolaitoksessa vanki saa käyttää omaa kännykkää ja älykännykkää. Kehitystä ei voida estää, mutta on tärkeä huomioida Suomessa laitosten väliset erot. Oleellista olisi pystyä riittävästi ja järkevästi hallitsemaan käyttöä, jotta merkittävät älypuhelimien väärinkäyttömahdollisuudet pystyttäisiin rajaamaan pois. Valokuvaamisen kiellon ohella tulisi huomioida myös äänittämisen kiello. Keskusteltiin valokuvaamisen kiellon näyttöseikoista.

3. HE:n vaikutukset ja niiden arviointi

- Taloudelliset vaikutukset
  - Muutoksenhakuoikeuden laajennus tuottanee vuosittain 200-250 uutta oikaisuvaatimusta, joiden käsittelyyn Risen oikeudellisessa yksikössä tarvittaisiin 2 htv:a. Yksi virkamies käsittelee n. 100 oikaisuvaatimusta vuodessa, kun muut työtehtävät on huomioitu. Muutos työllistää myös vankiloiden henkilöstöä – myös tästä pyritään antamaan htv-arvio.

- Oikeudenhoidon selonteossa on laskettu Risen resurssitarpeet nykyisten tehtävien hoitoon. Kirjoitetaan HE:een asiaa koskevat relevantit budjettikehysvalmistelun tiedot.
- Sähköisen viestinnän (etätapaaminen ym.) laitetarpeet konkretisoidaan näkyviin vielä tarkemmin. Lisäksi henkilökunnan työajan käytöstä pyritään laskemaan vielä htv-arvio.
- Selvitetään kustannusarvio myös tapaamistilojen pleksien uusimiselle.
- Puuttuvat laskelmat ja arviot tulisi toimittaa viimeistään seuraavaan kokoukseen.
- Laaditaan jakso vaikutuksista vankien läheisiin, sisältäen vaikutukset lapsiin.
- Viranomaistoimintaa koskeviin vaikutuksiin sisältyy mm. käytäntöjen muuttaminen ja muuttuminen sekä vankilaturvallisuuden parannukset. Vankilaturvallisuutta koskevia tekstikommentteja voi toimittaa sähköpostitse ma 26.2.2024 mennessä.
- Tietojärjestelmävaikutukset on arvioitu tällä hetkellä vähäisiksi.

Valvotun tapaamisen tilojen rakenteet (pleksieste vangin ja tapaajan välissä)

- Keskusteltiin olisiko vankilakohtainen ratkaisu mahdollinen tai tarpeen tietyissä vankiloissa. Vankilakohtaisessa ratkaisussa nähtiin kuitenkin myös haittapuolia. Tuli esille, että tapaamistilaan voidaan saapua samanaikaisesti myös eri osastoilta. Vanki voi myös joskus olla osastolla, joka ei vastaa hänen tilannettaan eli osastokohtainenkaan ratkaisu ei ole ongelmaton. Pitkän keskustelun päätteeksi palattiin siihen, että rakenteellisen esteen tarpeen arviointi tehtäisiin lähtökohtaisesti osastokohtaisesti, kuitenkin CPT:n kannanotot huomioiden.
- Jokaisessa vankilassa olisi oltava mahdollisuus tarvittaessa järjestää valvottu tapaaminen ilman vangin ja tapaajan välissä olevaa rakenteellista estettä, koska samallakin osastolla voi olla erilaisia vankeja.
- Hyväksyttiin lain pykäläluonnos, joka on sopusoinnussa CPT:n kannanottojen kanssa. Säännös mahdollistaisi kaikki erilaiset ratkaisut, jotka keskusteluissa on tullut esille. Täsmentävää valtioneuvoston asetuksen pykäläluonnoksen muotoilua tulee vielä miettiä.
- Pykälämuotoilun johdosta avolaitoksissa voidaan joutua pohtimaan vangin ja tapaajan keskustelujen yksityisyyden turvaamista, kun tapaamiset usein järjestetään avoimissa tiloissa.
- Selvitetään kustannusvaikutukset sille, että jokaisessa vankilassa olisi mahdollisuus järjestää valvottu tapaaminen ilman pleksiestettä. Selvitetään vankilat, joissa on sellaisia osastoja, joiden tapaamiset olisi mahdollista järjestää ilman pleksiestettä. Sovittiin, että Risestä pyydetään tarkempi arvio sähköpostitoimeksiantona, jossa eritellään tarkemmin tarvittavat tiedot.

Etätapaamiset

Hyväksyttiin etätapaamista koskevat ehdotukset.

Vankien maksukorttisäännösten valmistelu tiedoksi

- Puheenjohtaja kertoi erillisen säädösvalmistelun tilanteesta esitellen pykäläluonnoksia. Asia etenee vankeuslakityöryhmän työn rinnalla ja ehdotukset liitetään työryhmän HE:een.
- Keskusteltiin haasteista, joita oman pankkitilin ja –kortin hankkimisessa vangeille on tullut esille. Eräitä haasteita voidaan helpottaa vankeja tiedottamalla ja vääriä käsityksiä poistamalla. Käytännön haasteita voi tulla, jos pankkitilin avausta varten on ensin hankittava henkilökortti (henkilökortin kustannukset ja poistumislupa-asiat). Sakon muuntorangaistusta ja muita lyhyitä tuomioita suorittaville olisikin perusteltua käyttää vaihtoehtoisia maksuvälinettä kuin yrittää järjestää pankkitiliä ja –korttia.

Seuraava kokous 14.3.2024

- Käydään läpi HE-luonnos kokonaisuudessaan. Tulisi esittää viimeiset muokausehdotukset teksteihin.